

-219-

ΕΚΘΕΣΗ

Γενικού Λογιστηρίου των Κράτους (άρθρο 75 παρ. 1 του Συντάγματος)

Στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εξωτερικών «Κύρωση της Συμφωνίας για την Τροποποίηση για δεύτερη φορά της Συμφωνίας Εταιρικής Σχέσης μεταξύ των μελών της Ομάδας Κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού, αφενός, και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των μελών της, αφετέρου, η οποία υπεγράφη στο Κοτονό στις 23 Ιουνίου 2000, όπως τροποποιήθηκε για πρώτη φορά στο Λουξεμβούργο στις 25 Ιουνίου 2005, με τη συνημμένη σ' αυτή Τελική Πράξη».

A. Με τις διατάξεις του υπό ψήφιση νόμου προτείνεται η κύρωση της Συμφωνίας για την Τροποποίηση, για δεύτερη φορά, της Συμφωνίας Εταιρικής Σχέσης μεταξύ των μελών της ομάδας κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (AKE), αφενός, και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΕΚ) και των μελών της, αφετέρου, η οποία υπογράφηκε στο Κοτονό στις 23 Ιουνίου 2000 (v.3033/2002), όπως τροποποιήθηκε για πρώτη φορά στο Λουξεμβούργο στις 25 Ιουνίου 2005 (v.3628/2007), με τα συνημμένα σ' αυτή Παραρτήματα, Πρωτόκολλα και την Τελική Πράξη, που υπογράφηκαν στις 14 Ιουλίου 2010.

1. Με το άρθρο πρώτο κυρώνεται και έχει την ισχύ, που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, η ανωτέρω Συμφωνία με τις διατάξεις της οποίας προβλέπονται μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

I. ΣΥΜΦΩΝΙΑ

Με το άρθρο μόνο τροποποιούνται – συμπληρώνονται διατάξεις της αρχικής Συμφωνίας (v.3033/2002, όπως ισχύει), σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 95 αυτής, στα εξής κατά βάση σημεία:

a. Συμπληρώνεται το προοίμιο με αναφορά στις περιβαλλοντικές προκλήσεις που δημιουργεί η κλιματική αλλαγή και την άμεση επίδρασή τους στην αναπτυξιακή διαδικασία.

β. Επανακαθορίζονται οι φορείς συνεργασίας μεταξύ AKE- Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), αναφορικά με την εφαρμογή της Συμφωνίας,

συμπεριλαμβανομένων στους ήδη υφιστάμενους και των περιφερειακών οργανώσεων ΑΚΕ, καθώς και της Αφρικανικής Ένωσης. Διευκρινίζεται, επίσης ότι, στον όρο «κρατικές αρχές» περιλαμβάνονται και τα εθνικά κοινοβούλια ΑΚΕ.

γ. Διευρύνεται η θεματολογία του πολιτικού διαλόγου μεταξύ των μερών, στον οποίο συμπεριλαμβάνονται, εφεξής, ζητήματα που αφορούν:

- την περιφερειακή και ηπειρωτική ολοκλήρωση,
- στρατηγικές συνεργασίας σχετικά με το πρόγραμμα δράσης για την αποτελεσματικότητα της βοήθειας,
- πολιτικές που σχετίζονται με την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής κ.λπ.

δ. Τα μέρη θεωρούν ότι, πέραν των οριζομένων, η μεγαλύτερη συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων ΑΚΕ και των τοπικών αποκεντρωμένων αρχών, συμβάλλουν στη διατήρηση και παγιοποίηση σταθερού και δημοκρατικού πολιτικού περιβάλλοντος.

ε. Επαναπροσδιορίζονται οι εφαρμοζόμενες πολιτικές για την οικοδόμηση της ειρήνης, την πρόληψη και διευθέτηση των συγκρούσεων, καθώς και την αντιμετώπιση καταστάσεων αστάθειας.

Συγκεκριμένα, τα μέρη αναγνωρίζουν ότι είναι αναγκαίο να αντιμετωπιστούν οι νέες ή αυξανόμενες απειλές της ασφάλειας, όπως το οργανωμένο έγκλημα, η πειρατεία, η παράνομη διακίνηση, ιδίως ανθρώπων, ναρκωτικών και όπλων, καθώς και οι επιπτώσεις των παγκόσμιων προκλήσεων, όπως των κλυδωνισμών που υφίστανται οι διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές, της κλιματικής αλλαγής, των πανδημιών κ.λπ.

στ. Αναλαμβάνεται από τα μέρη να διαχειριστούν το θέμα της συνοχής των πολιτικών για την ανάπτυξη με τρόπο στοχοθετημένο, στρατηγικό και προσανατολισμένο στην εταιρική σχέση, ιδίως με την ενίσχυση του διαλόγου για τα ζητήματα που άπτονται του τομέα αυτού.

ζ. Ορίζεται ότι, τα μεικτά όργανα και τα όργανα που θεσπίζονται δυνάμει των συμφωνιών οικονομικής εταιρικής σχέσης, θα προσπαθήσουν να διασφαλίσουν το συντονισμό, τη συνοχή και τη συμπληρωματικότητα, καθώς και την αποτελεσματική και αμοιβαία ροή των πληροφοριών.

η. Διευρύνονται οι τομείς συνεργασίας μεταξύ των μερών, για την ανάπτυξη στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα, περιλαμβάνοντας εφεξής:

- την υποστήριξη των επενδύσεων που πραγματοποιούνται σε βασικές υποδομές από το δημόσιο τομέα, με σκοπό την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα, την οικονομική ανάπτυξη, και της εξάλειψης της φτώχειας,
- την περαιτέρω ανάπτυξη των τομέων της υδατοκαλλιέργειας και της αλιείας στις χώρες ΑΚΕ, με σκοπό την αύξηση, κατά βιώσιμο τρόπο, των συναφών κοινωνικών και οικονομικών πλεονεκτημάτων

(δημιουργία θέσεων εργασίας, αύξηση εσόδων, επισιτιστική ασφάλεια και διατήρηση των μέσων διαβίωσης των αγροτικών και παράκτιων πληθυσμών) και ως εκ τούτου τη μείωση της φτώχειας,

- την αναγνώριση και υποστήριξη του ρόλου των πολιτιστικών φορέων και των πολιτιστικών δικτύων και την αξιοποίηση της συνεισφοράς τους στην αειφόρο ανάπτυξη, καθώς και την προαγωγή της πολιτιστικής διάστασης στην εκπαίδευση και της συμμετοχής των νέων στις πολιτιστικές δραστηριότητες, κ.λπ.

θ. Επανακαθορίζονται οι στόχοι και οι προτεραιότητες στους οποίους αποβλέπει η συνεργασία ΑΚΕ-ΕΕ στο πλαίσιο της περιφερειακής συνεργασίας και ολοκλήρωσης. Συγκεκριμένα, αποσκοπεί:

- στην προαγωγή της ειρήνης και της σταθερότητας, καθώς και στην πρόληψη και διευθέτηση των συγκρούσεων,
- στην ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης και συνεργασίας, χάρη στη δημιουργία μεγαλύτερων αγορών, στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, των εμπορευμάτων, των υπηρεσιών, των κεφαλαίων, του εργατικού δυναμικού και των τεχνολογιών μεταξύ των χωρών ΑΚΕ, στην επίσπευση της διαφοροποίησης των οικονομιών των κρατών ΑΚΕ, στην προαγωγή και επέκταση του εμπορίου μεταξύ των χωρών ΑΚΕ και των τρίτων χωρών, καθώς και στη σταδιακή ενσωμάτωση των κρατών ΑΚΕ στην παγκόσμια οικονομία,
- στην προαγωγή της διαχείρισης των προκλήσεων της αειφόρου ανάπτυξης με διακρατική διάσταση.

ι. Αναφέρονται οι τομείς συνεργασίας ΑΚΕ-ΕΕ, για την υποστήριξη της περιφερειακής συνεργασίας και ολοκλήρωσης.

ια. Ορίζεται ότι, η συνεργασία μεταξύ των μερών συμβάλλει στις προσπάθειες που καταβάλλουν τα κράτη ΑΚΕ, για να αναπτύξουν και να ενισχύσουν το σύνολο των τομεακών πολιτικών και προγραμμάτων με σκοπό να καταπολεμήσουν την πανδημία του HIV/AIDS και να την εμποδίσουν να δυσχεράνει την ανάπτυξη.

ιβ. Αναγνωρίζεται από τα μέρη ότι, η κλιματική αλλαγή αποτελεί σοβαρό περιβαλλοντικό πρόβλημα σε παγκόσμια κλίμακα και απειλή, για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας, γεγονός που απαιτεί κατάληλη, προβλέψιμη και έγκαιρη χρηματοδοτική στήριξη. Επίσης, καθορίζονται οι τομείς της μεταξύ τους συνεργασίας, για την αντιμετώπισή της.

ιγ. Ορίζεται ότι, η βελτίωση και ενίσχυση της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, γίνεται με σκοπό την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων στις χώρες ΑΚΕ και την αύξηση των φορολογικών εσόδων τους, χωρίς να θίγεται η κυριαρχία των κρατών ΑΚΕ στον τομέα αυτόν. Προς το σκοπό αυτό τα σχετικά μέτρα μπορούν να περιλαμβάνουν:

- την ενίσχυση των ικανοτήτων στον τομέα της διαχείρισης των εγχώριων εσόδων, ιδίως τη δημιουργία αποτελεσματικών, αποδοτικών και βιώσιμων φορολογικών συστημάτων,
- την προώθηση της συμμετοχής στις δομές και τους μηχανισμούς της διεθνούς φορολογικής συνεργασίας, για να διευκολυνθεί η περαιτέρω ανάπτυξη και αποτελεσματική εφαρμογή των διεθνών προτύπων,
- τη στήριξη της εφαρμογής των διεθνών βέλτιστων πρακτικών στον φορολογικό τομέα, καθώς και της αρχής της διαφάνειας και της ανταλλαγής πληροφοριών, στις χώρες AKE που έχουν δεσμευθεί ως προς τις αρχές αυτές.

ιδ. Στο πλαίσιο των σημερινών εμπορικών τάσεων που προσανατολίζονται προς την αυξημένη ελευθέρωση του εμπορίου, η ΕΕ και τα κράτη AKE, μπορούν να συμμετέχουν στις διαπραγματεύσεις και στην εφαρμογή συμφωνιών που αποβλέπουν στην περαιτέρω ελευθέρωση του πολυμερούς και διμερούς εμπορίου.

ιε. Διευρύνεται το αντικείμενο της Διύπουργικής Επιτροπής Εμπορίου AKE-ΕΕ η οποία εφεξής συζητεί εμπορικά θέματα που αφορούν σε όλα τα κράτη AKE και ιδίως εξασφαλίζει την τακτική παρακολούθηση των διαπραγματεύσεων και την εφαρμογή των συμφωνιών οικονομικής εταιρικής σχέσης. Επίσης, υποβάλλει εκθέσεις στο Συμβούλιο Υπουργών, με σκοπό την ενίσχυση των πλεονεκτημάτων των εμπορικών συμφωνιών AKE-ΕΕ.

ιστ. Διευρύνονται οι φορείς που είναι επιλέξιμοι για χρηματοδοτική ενίσχυση, στο πλαίσιο της Συμφωνίας της Κοτονού με τη συμμετοχή και των φορέων της Αφρικανικής Ένωσης.

ιζ. Προβλέπεται ότι η απευθείας ενίσχυση του προϋπολογισμού για τη στήριξη μακροοικονομικών ή τομεακών μεταρρυθμίσεων χορηγείται εφεξής και υπό την προϋπόθεση του σχεδιασμού σαφώς καθορισμένων εθνικών ή τομεακών αναπτυξιακών πολιτικών και στρατηγικών, με στόχο τον περιορισμό της φτώχειας.

Επιπλέον η Κοινότητα ευθυγραμμίζεται στα συστήματα και τις διαδικασίες που προσδιάζουν σε κάθε χώρα AKE, εξασφαλίζει την παρακολούθηση της παρεχόμενης δημοσιονομικής στήριξης από κοινού με τη χώρα αυτή και υποστηρίζει τις προσπάθειες των χωρών εταίρων που αποβλέπουν στην ενίσχυση της ευθύνης σε εθνικό επίπεδο, του κοινοβουλευτικού ελέγχου, των ικανοτήτων ελέγχου και της παροχής πληροφοριών στην κοινή γνώμη.

ιη. Συμφωνείται, μεταξύ των μερών, και προς το σκοπό του μετριασμού του βάρους του χρέους των κρατών AKE και της μείωσης των προβλημάτων που ισοζυγίου πληρωμών τους να χρησιμοποιήσουν τους πόρους που προβλέπονται στο πλαίσιο του πολυετούς χρηματοδοτικού πλαισίου

συνεργασίας, ώστε να συμβάλλουν σε πρωτοβουλίες μείωσης του χρέους, αντί διαγραφής που ισχύει.

ιθ. Προβλέπεται ότι, η ανθρωπιστική βοήθεια, η βοήθεια έκτακτης ανάγκης και η παρεχόμενη βοήθεια μετά το στάδιο της έκτακτης ανάγκης στους πληθυσμούς των κρατών ΑΚΕ, χρηματοδοτούνται από το πολυετές χρηματοδοτικό πλαίσιο συνεργασίας, όταν η βοήθεια αυτή δεν μπορεί να χρηματοδοτηθεί από τον προϋπολογισμό της Ε.Ε.

κ. Ορίζονται οι στόχοι της ανθρωπιστικής βοήθειας και της βοήθειας έκτακτης ανάγκης, ήτοι:

- να προστατεύουν τις ανθρώπινες ζωές υπό συνθήκες κρίσης και αμέσως μετά την κρίση,
- να συμβάλλουν στη χρηματοδότηση και τη διανομή της ανθρωπιστικής βοήθειας, καθώς και στην άμεση πρόσβαση των δικαιούχων σε αυτή, με τη βοήθεια όλων των διαθέσιμων μέσων υλικοτεχνικής υποδομής,
- να υλοποιούν βραχυπρόθεσμα μέτρα αποκατάστασης και ανασυγκρότησης και να δημιουργούν, το συντομότερο δυνατό, τις συνθήκες για την ανάκαμψη της ανάπτυξης, βάσει των μακροπρόθεσμων στόχων που έχουν θέσει οι συγκεκριμένες χώρες και περιοχές ΑΚΕ,
- να ανταποκρίνονται στις ανάγκες που προκύπτουν από τη μετακίνηση πληθυσμών, ύστερα από φυσικές ή ανθρωπογενείς καταστροφές,
- να συνδράμουν τα κράτη ή την περιοχή ΑΚΕ στη δημιουργία βραχυπρόθεσμων μηχανισμών πρόληψης και ετοιμότητας, καθώς και συστημάτων πρόγνωσης και έγκαιρης προειδοποίησης, με στόχο τον περιορισμό των επιπτώσεων από τις καταστροφές αυτές.

κα. Ρυθμίζονται θέματα αναθεώρησης επανεξέτασης και τροποποίησης ορισμένων Παραρτημάτων της Συμφωνίας.

II. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Συμπληρώνονται διατάξεις του ανωτέρω Παραρτήματος αναφορικά με τους όρους και προϋποθέσεις χρηματοδότησης των κρατών ΑΚΕ εκ μέρους της Κοινότητας, στα εξής κατά βάση σημεία:

- Προβλέπεται ότι, οι επιδοτήσεις επιτοκίου δανείων, για τη χρηματοδότηση επενδυτικών δράσεων είναι δυνατόν να κεφαλαιοποιούνται ή να χρησιμοποιούνται με τη μορφή επιχορηγήσεων.
- Σε περίπτωση που απαιτηθεί μείωση του επιτοκίου ενός δανείου, που χορηγείται σε χώρες ΑΚΕ για τις οποίες ισχύουν περιοριστικοί όροι, στο πλαίσιο του καθεστώτος των Υπερχρεωμένων Φτωχών Χωρών (ΥΦΧ), σε ποσοστό υψηλότερο του 3%, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων επιδιώκει τη

μείωση του μέσου κόστους των κεφαλαίων χρηματοδότησης, μέσω της κατάλληλης συγχρηματοδότησης με άλλους χορηγούς βοήθειας.

- Αίρεται ο περιορισμός των 25 ετών εντός των οποίων θα πρέπει να εξοφληθούν τα χορηγηθέντα δάνεια από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων προς τα κράτη ΑΚΕ. Εφεξής η περίοδος εξόφλησής τους θα καθορίζεται αποκλειστικά και μόνο από τα οικονομικά και χρηματοδοτικά χαρακτηριστικά του κάθε έργου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III

Τροποποιείται – συμπληρώνεται το Παράρτημα III της Συμφωνίας, σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας του Κέντρου Ανάπτυξης των Επιχειρήσεων (CDE) και του Κέντρου Αγροτικής Ανάπτυξης (CTA), στα εξής κατά βάση σημεία:

α. Προβλέπεται ότι, το Κέντρο Ανάπτυξης των Επιχειρήσεων:

- προωθεί επιχειρηματικό περιβάλλον που ευνοεί την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα
- συμβάλλει στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, ούτως ώστε να ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις να επωφεληθούν από την πρόοδο των διαδικασιών περιφερειακής ολοκλήρωσης και ανοίγματος του εμπορίου,
- ασκεί τα καθήκοντά του επιλεκτικά και διασφαλίζει τα δημοσιονομική τους διατηρησιμότητα,
- διασφαλίζει κατάλληλη κατανομή καθηκόντων μεταξύ της έδρας του και των περιφερειακών γραφείων, κ.λπ.

β. Οι δραστηριότητες που διεξάγονται τα εν λόγω Κέντρα υπόκεινται σε περιοδικές αξιολογήσεις.

γ. Επανακαθορίζονται οι αρμοδιότητες μεταξύ των οργάνων που διοικούν τα προαναφερόμενα Κέντρα κ.λπ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

Επανακαθορίζονται οι διαδικασίες εφαρμογής και διαχείρισης της χρηματοδότησης των κρατών ΑΚΕ. Συγκεκριμένα:

α. Καθορίζονται τα όργανα που μπορούν να υποβάλλουν αιτήσεις χρηματοδότησης περιφερειακών προγραμμάτων, καθώς και οι προϋποθέσεις ενδεχόμενης συμμετοχής άλλων αναπτυσσόμενων χωρών εκτός ΑΚΕ στα περιφερειακά προγράμματα.

β. Αναφέρονται οι πόροι που δύνανται να χορηγήσει η ΕΕ σε περιοχές ΑΚΕ, ήτοι:

- κονδύλιο που προορίζεται για τη στήριξη της περιφερειακής ολοκλήρωσης, των τομεακών πολιτικών, προγραμμάτων και έργων, για την υποστήριξη των τομέων επικέντρωσης και μη επικέντρωσης της κοινοτικής συνδρομής και
- κονδύλιο για κάθε περιοχή ΑΚΕ που προορίζεται να καλύψει τις αναφερόμενες απρόβλεπτες ανάγκες.

γ. Παρέχεται η δυνατότητα αύξησης εκ μέρους της Κοινότητας των παραπάνω κονδυλίων, αφού λάβει υπόψη τις νέες ανάγκες ή τις εξαιρετικές επιδόσεις μιας χώρας ΑΚΕ.

δ. Καταρτίζεται έγγραφο στρατηγικής, μεταξύ των κρατών ΑΚΕ, με το οποίο καθορίζονται οι δράσεις προτεραιότητας της συνεργασίας μεταξύ των κρατών ΑΚΕ και των δράσεων που είναι αναγκαίες για την προώθηση της συμμετοχής στα υποστηριζόμενα προγράμματα. Περιλαμβάνει δε τα ακόλουθα στοιχεία:

- ανάλυση του πολιτικού, οικονομικού, κοινωνικού και περιβαλλοντικού πλαισίου της ομάδας των κρατών ΑΚΕ,
- αξιολόγηση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών ΑΚΕ, σε ό,τι αφορά τη συμβολή της στην υλοποίηση των στόχων της εν λόγω συμφωνίας και των διδαγμάτων που αποκομίστηκαν,
- περιγραφή της στρατηγικής και των επιδιωκόμενων στόχων, μεταξύ των χωρών ΑΚΕ, καθώς και των αναμενόμενων χρηματοδοτικών αναγκών,
- περιγραφή σχετικών δραστηριοτήτων άλλων εξωτερικών εταίρων στον τομέα της συνεργασίας,
- ένδειξη της συνεισφοράς της ΕΕ υπέρ της υλοποίησης των στόχων της συνεργασίας, μεταξύ των κρατών ΑΚΕ και του συμπληρωματικού χαρακτήρα της, με τις δράσεις που χρηματοδοτούνται σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο και από άλλους εξωτερικούς εταίρους, ιδίως τα κράτη μέλη της ΕΕ.

ε. Προβλέπεται η τήρηση αποθεματικού μη προγραμματισμένων πόρων.

στ. Ορίζονται τα όργανα υποβολής των αιτήσεων χρηματοδότησης εσωτερικών περιφερειών ΑΚΕ.

ζ. Ρυθμίζονται θέματα αναφορικά με την ανάθεση και εκτέλεση συμβάσεων, καθώς και τη χορήγηση των σχετικών επιχορηγήσεων. Επίσης, αναλαμβάνεται από το κράτος ΑΚΕ ή τον σχετικό οργανισμό ή φορέα, σε περιφερειακό ή εσωτερικό επίπεδο ΑΚΕ, να ελέγχει τακτικά ότι έχουν εφαρμοστεί ορθά οι δράσεις που χρηματοδοτούνται από το πολυετές χρηματοδοτικό πλαίσιο συνεργασίας, προκειμένου να λάβει τα κατάλληλα μέτρα για την αποφυγή παρατυπιών και απάτης, και, εφόσον χρειάζεται, να κινήσει έννομη διαδικασία για την ανάκτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων πόρων.

η. Συγκροτείται ομάδα εμπειρογνωμόνων αποτελουμένη από αντιπροσώπους της Γραμματείας της ομάδας των κρατών ΑΚΕ και της Επιτροπής, η οποία προσδιορίζει, τυχόν ενδεδειγμένες αλλαγές και προτείνει τροποποίησεις και βελτιώσεις των κοινοτικών κανόνων και των διαδικασιών για την ανάθεση συμβάσεων και τη χορήγηση επιχορηγήσεων στο κράτος ΑΚΕ.

θ. Επανακαθορίζονται τα φυσικά και νομικά πρόσωπα τα οποία δύναται να συμμετέχουν στις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων και χορήγησης επιχορηγήσεων που χρηματοδοτούνται από το πολυετές χρηματοδοτικό πλαίσιο συνεργασίας.

III. ΤΕΛΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

Περιλαμβάνει διευκρινιστικές δηλώσεις, μονομερείς ή κοινές, για διατάξεις και παραρτήματα της Συμφωνίας, αναφορικά με την:

- στήριξη της πρόσβασης στην αγορά στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης ΑΚΕ-ΕΚ,
- τη μετανάστευση και την ανάπτυξη,
- τις θεσμικές αλλαγές που επέρχονται με την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβόνας.

2. Με το **άρθρο δεύτερο** προσδιορίζεται ο χρόνος έναρξης ισχύος του υπόψηφιση νόμου και της Συμφωνίας Τροποποίησης με τη συνημμένη σε αυτήν Τελική Πράξη.

B. Από τις προτεινόμενες διατάξεις δεν προκαλείται πρόσθετη δαπάνη ούτε επέρχεται απώλεια εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού και των προϋπολογισμών των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, πέραν εκείνων που προσδιορίστηκαν στις εκθέσεις του Γ.Λ.Κ. για τους νόμους 3033/2002 και 3628/2007.

